

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.
Vredništvo in opravišтво sta na mestnem trgu št. 10.

O namenu cerkvene glasbe.

Spisal Fr. Govekar.

Cerkvena glasba uvrstena je cerkveni liturgiji. Namen cerkvene glasbe je tedaj v obče oni, kakor sploh liturgije. Glavni namen liturgije, katoliške službe božje pa je molitev in češčenje Vsegamogočnega. „Pisano je: Boga, Gospoda svojega móli“ (Luk. 4, 8.), rekel je Jezus, kateri sam ni znal za bolj vzvišen cilj, kakor voljo svojega nebeškega Očeta spolnovati in ga očitno povelečevati. To kaže se in ponavlja še vedno v krasnih hvalnicah in himnah neomadežane daritve, v praznovanji nedelj in praznikov sploh, kakor tudi v liturgičnih simbolih, v odkrivanji, priklonjevanji, gorečih svečah, ozališevanji Najsvetejšega, kakor tudi v vzvišeni simboliki sv. arhitekture. Vse to in še marsikaj družega je še danes vsestranski, navdušeni izraz in odlikajoča se lastnost katoliške službe božje.

Drugi glavni namen katoliške službe božje je vzdrževanje in nadaljevanje krščanske vere, pobožnega duha in življenja. Apostol opominja: „Podučujte se s psalmi in sv. pesnimi, pojoč hvaležno Bogu v svojih srcih“ (Kolos. 3, 16). Tudi sv. zbor v Trientu je večkrat povdarjal, da je namen božje službe povelečevanje Boga, vnema in spodbuja vernega ljudstva. Tako govori n. pr. v 22. seji v 5. poglavji: „Narava človekova je taka, da se ne da lahko brez zunanjih pomočkov k premišljevanju sv. božjih reči napeljati; v ta namen je cerkev vpeljala nekatere navade po nauku apostolov in ustnem izročilu, da se tako deloma sv. daritev povelečuje, deloma duša in srce vernih s takimi vidnimi znamenji k pobožnosti in premišljevanju najvzvišenejših reči napeljuje.“

Namen in naloga cerkvene glasbe je tedaj povelečevanje Boga in spodbuja vernega ljudstva. *Gloria in excelsis Deo — et in terra pax hominibus!* glas se prva Rešeniku in našemu Gospodu in Bogu posvečena pesen in prva pesen mašnika pri sv. maši. Čast Bogu in mir ljudem! Mir pride od Boga, kateri je Bog mirú, od Kristusa, kateri je „naš mir“ (Efes. 2, 14); a ta mir zadobimo v povzdigovanji k Bogu, s zjedinjenjem z Bogom. Kakor petje angelov, prične se tudi pesen Kraljice angelov s češčenjem božjim: *Magnificat anima mea Dominum — et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.*

Mati Gospodova poveličuje in preslavlja Boga — in nje duh se raduje v Bogu, njenem Rešeniku. Glej: Poveličevanje Boga in zjedinenje ž njim!

Vsaka katoliška cerkev je hiša Božja in hiša molitve, posvečena in okrašena za poveličevanje božje in kraj združevanja in duševnega spodbujevanja vernega ljudstva.

V ta namen podeljen jej je tako rekoč dar govora. Broneni jezik njenih posvečenih zvonov glasno kliče: *Laudo Deum verum, plebem voco*, hvalim pravega božje — ter kličem ljudstvo k pobožnosti.

V koliko veči meri naj pa bode to še cerkvene glasbe skrb! Poveličevanje božje in spodbuja vernega ljudstva ste glavni pravili cerkvene glasbe, v njih je zapopaden ves zakon in vsa določila.

„Jaz ostanem pri vas vse dni do konca“. — Ta obljuba Zveličarjeva spolnuje se v Njegovi resnični, pravi in bistveni pričujočnosti v naših božjih hramih, a njegovo življenje ponavlja se pri katoliški službi božji v svetih časih celega cerkvenega leta. Kristus se je ponižal, a Oče ga je poveličal, ter mu dal ime, pred katerem naj se vsa kolena pripogibljejo. (Filip. 2, 8 — 11.)

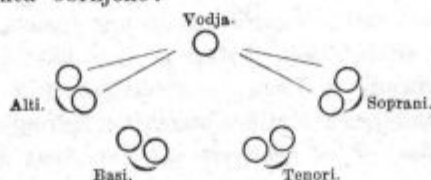
Kakor je poveličal nebeški Oče svojega Sina, takim načinom poveličuje ga tudi cerkev. Gerbert pravi: „Življenje Kristusovo nam podaja nadrobno in obširno posamezne podobe v veličastvu katoliške službe božje. Pri njegovem rojstvu razlegala se je nad njegovimi jaselcami nebeška harmonija. To je sveta podoba svete navdušenosti, s katero cerkev glasbe zmožne v svojo službo vabi. Posvečene sveče, svitle svetilnice in blesteči kandelabri so mistična podoba velike luči, katera se je nad jaslicami svetila. Zlato in kadilo, katero so kralji darovali, cerkev v svoji bogati opravi in neštevilnem kajenji neprestano daruje. Nje dragocena obleka je podoba veličastnega ogrinjala, v katero je bil Kristus pri svojem spreminjenju odet. Kedar se pomika cerkev mej veličastnim obhodom po ulicah sè sv. Rešnjim Telesom, kjer se potresajo zale cvetlice ter pregrinjajo in razobešajo dragocena pregrinjala, mar ni to podoba veličastnega vhoda Zveličarjevega v Jeruzalem, kjer je radujoča se množica pred kraljem Sionskim svoja oblačila pogrinjala in vejevje polagala? Vse krščanske umetnije so od stoletja do stoletja vedno posnemanje in nadaljevanje skazovanja one časti, s katero je bil obdan božji Sin, ko je človek postal, a tudi podoba darila in plačila, katero bode naše meso prejelo, kedar se tudi njega spreminjevanje končá. (Dalje prih.)

P e v o v o d j a .

(Spisal Jakob Aljaž.)

(Dalje.)

Pevci morajo biti postavljeni v polukrogu, amfiteatralno, tako, da imajo vsi glavo proti dirigentu obrnjeno:

Ali naj se pevcem dajo *pulti* za note ali ne? To ima dobro in slabo stran. Slabo, če pogled proti pevovodji zakrivajo in če je premalo prostora; dobri so pa, če je dosti prostora, in posebno takrat, če vsak pevec nima svojih not in jih več skupaj gleda. En sam pevec lahko iz not, ki jih v roki drži, poje, za druge pevce pa jih ne more tako mirno držati, da bi lahko brali, in to pri petji moti. Pri pultu pa lahko 3, 4 pevci iz enih not pojejo in tako se stroški za prepisovanje prihranijo. Manjši in slabši pevci se bližej pulta postavijo, večji in boljši pa njim za hrbet, da jim na uho pojejo in not ne zakrivajo. Dobro je, če zadnji pevci, posebno basi, za stopnjico više stojé, kot soprani in alti. Namen pri vsem tem je, da vsi pevci dobro vidijo dirigenta, da se drug drugemu slišijo in kot eno živo telo skupno (Ensemble) sodelujejo. Iz tega se razvidi, kako važno je, da so pevci prav postavljeni.

Pri zidanji cerkve in pri postavljanji orgel se mora na to paziti, da je za pevce dovolj prostora. Pa na toliko krajih se vidi, da so orgle tako nerodno postavljene, da spredej kora ves prostor orgle vzamejo in so pevci zadej, ali pa na eni strani prav stisnjeni. Če pevci prav ne stojé, je nemogoče da bi petje dobro šlo, k večjemu mehanično, in že po tem znamenju boš lahko spoznal, je - li pevovodja in njegov zbor kaj vreden ali nič, so - li v resnici pevci ali le kričači. Witt pripoveduje: „V Milanu sem 1. maja 1870. v véliki cerkvi slišal mašo. Pevci so stali vsi v eni vrsti, dirigent med njimi. Pevcu nobenemu ni v glavo padlo, da bi bil nanj pogledal, vsi so naravnost pred se proti ljudstvu gledali. Zato se je pa pevovodja toliko bolj slišal, kako je s palčico tolkel, da se je vse po cerkvi razlegalo. Ker je bila pisana maša *allegro* $\frac{3}{4}$, je vselej vdaril dvakrat na pult, enkrat v zrak. Na mesto njega bi bili lahko tudi metronom tje postavili, to bi vsaj ceneje bilo“. Tudi Hurter pripoveduje, da je po Laškem videl to grdo navado, da kapelniki brez prenehanja ob pult tolčejo s povitim papirjem in tako ves dober vtis na poslušalce skazé; s taktom ravnavo breztaktno? Berlioz pravi, „da naj že pri skušnjah kapelnik tirja, da vsi nanj gledajo, posebno pri važnih trenutkih, pri začetku, po *fermati*, ko se *tempo* spremeni *etc.* Zato pa mora tudi kapelnik sam skrbeti, da se bo tudi on prav postavil; za stopinjo više in tako, da je on središče vseh pogledov“. Le takrat, če pevci ne ubogajo in ni drugzega pomočka, naj kapelnik s palčico ob pult vdari da jih v takt spravi. Opomniti je nadalje: 1) pri hitrem *tempo* se zmir ne bijejo štiri četrtinke, ampak večidel dve polovni $\frac{4}{4}$ takta, sicer bi se roka utrudila. Ravno tako pri $\frac{6}{8}$ in $\frac{3}{4}$ taktu dva vdarca, pri $\frac{3}{4}$ je vdarec doli še enkrat tako dolg, kot gori. 2) Pri prav počasnem *tempo* se zgodi narobe, četrtinke se razdelé v osminke. 3) Dela starih klasikov naj se malokdaj v $\frac{4}{4}$, ampak večidel v $\frac{3}{4}$ *Allabreve*-taktu izvršujejo. Pa se tudi lahko iz *Allabreve* v $\frac{4}{4}$ preide in nasprotno. Omenil sem že, da je Liszt včasih nehal dirigirati in orkestru prosto pustil. Tudi Witt pravi: „Pri *Benedictus* se dá, če se od začetka takt pokaže, pri solistih narviši izraz pobožnosti doseči, če dirigent neha taktirati in pevcem prosto pusti. Jaz vsaj sem tako delal“. — Najvažneje pa je, da se pevci na koru lepo obnašajo, da ne govorijo, ampak so mirni pri petji kot bi bili iz jekla vlti. En sam nemiren ali razmišljen in raztresen pevec lahko vse pokazi in 20 dobrih pevcev zmoti. Velikrat nepoklicani pomaganci k pevskim zborom

pridejo, ki veliko več motijo kot pomagajo; take naj pevovodje odpravijo, če se jim tudi zamerijo. — Nij lepo, če organist vedno po orglah tipa in tapa, da bi mašnikov ton zadel; če ni zmožen, iz zadnjega akorda mašnikov ton določiti, ni vreden, da pri orglah sedi, in če ga že mora poskušati, naj ga na *piano*-registre, ne pa na polne orgle poskuša. Instrumente, trompete, klarinete, flavte itd. se morajo kolikor mogoče pred službo božjo ubrati; med mašo le prav tiho, ker bi nepotreben vriš za cerkev nespodoben bil. Ko sem bil kaplan v T., so trompetarji itd., med petjem mašnikovim tak šum in vriš delali, da se mašnikovo petje ni več slišalo in je g. župnik s petjem moral prenehati! — Najslabši pripomoček, ki se ga pevovodja v cerkvi posluži, je znamenje: pst! pst! — pravi *testimonium paupertatis*, ki kaže, da pevci ne marajo vodje vbogati. — Kaj grdo je tudi, če zbor *Responsorium* začne, ko *celebrant* z zadnjim tonom še ni končal; ravno tako nasprotno. Ko so pevci *Responsorium* končali, naj se na orglah še malčko potegne. — Najbolje je, da na kor razen pevcev drugi ljudje iz radovednosti ne prihajajo, ker le motijo. Saj tudi na koro ni nič viditi, sliši se pa v cerkvi veliko boljše in natančnejše in pevci se ne motijo. (Dalje prih.)

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1886. (po direktoriji ljubljanske škofije).
(Dalje.)

1. januarija. Obrezovanje Gospodovo (*Circumcisionis Domini*), dup. 2. cl.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 5.
6. januarija. Razglašenje Gospodovo (*Epiphaniae Domini*), dup. 1. cl. *cum Oct.* priv.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 6.
10. januarija. Nedelja med osmino razglašenja Gospodovega (*Dom. infr. Oct. et I. p. Epiph.*), *De ea*, sem.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1885. l., str. 4.
17. januarija. *Dom. II. p. Epiph.*; presveto Imé Jezusovo (*Ss. Nominis Jesu*), dup. 2. cl.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 6.
24. januarija. *Dom. III. p. Epiph.*; sv. Timotej, škof in mučenec (*S. Timothei Ep. M.*), dup.
Missa: Statuit; glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 11.
31. januarija. *Dom. IV. p. Epiph.* Prenos sv. Marka, evangelista (*Translationis s. Marci, Ev.*), dup.
Introitus (Mihi autem nimis honorati), *Graduale* in *Communio*, kakor v v praznik sv. Jerneja, apostola, glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 67.

Offertorium.

In omnem terram exivit sonus eorum, Po vsi zemlji razlega se njih glas, in
et in fines orbis terrae verba eorum. njih besede do konca svetá.

2. februarija. Očiščenje D. Marije (*Purificationis B. M. V.*), dup. 2. cl.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 7.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

Iz Šmartna pri Kranju, na Štefanovo. — Vzvišen praznik rojstva našega Gospoda — minul je zopet! Težko pričakujemo praznikov božičnih vsako leto in še težje se ločimo od njih; saj nas spominjajo one neskončne ljubezni Božje, po kateri se je včlovečil sam Sin božji! Z ginjenim in hvalečnim srcem poje vsak verni kristijan v sveti noči: „Čast Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ In sv. katoliška cerkev, vidna družba vseh pravovernih kristjanov, kako še le ona navdušeno poje: *Gloria in excelsis Deo!* Ti lepi obredi cerkveni v tihi noči — kako nas ginejo, kako nam živo pričajo: Katoliška cerkev mora biti prava! Če sem se, g. vrednik, vsako leto, od kar pantim, teh praznikov nekako posebno veselil, bil sem letos čez vse vesel. Zakaj pa? — bodete radovedno vprašali. Z lepimi obredi naše cerkve spojeno mora biti tudi pravo — liturgično petje. In to nam je preskrbel naš prezaslužni duhovni oče, g. A. Klemen, ki je poseben prijatelj petja. Pridobil je našemu koru izborno moč v osebi g. M. Moharja kot organista, izšolanega v vaši orglarski šoli. Zaslugi plačilo! Naš zdaj zdatno pomnožen kor pokazal je, kaj premore veselje in vztrajnost. Pri slovesnem opravilu na „Božič“ pelo se je letos vse latinsko; tudi čez vse krasnega korala nismo pogrešali. Odkrito povem: jaz nimam navade hvaliti vsega kar počez, a tukaj sem se moral čuditi, da se v tako kratkem času zamore toliko storiti. — In naše ljudstvo — mar mislite, da si je tiščalo ušesa, ko je slišalo latinsko petje? O kaj še! Na lastno uho sem jih slišal: Tako lepo pa še ni bilo nikoli!

Bodi za to veselje v imenu vseh faranov izrečena prisrčna zahvala g. župniku, ki je v vsakem obziru vzgled gorečega duhovnega vodnika. Malo časa biva med nami, a gorečnost njegovo oznanuje že krasen veliki zvon, na novo dobro preglashene orgle (vsa čast našemu vrlému mojstru g. Goršiču) in zlasti vbrano, lepo petje v cerkvi. Bog ga nam ohrani še mnogo let! —

Regensburg, 23. decembra 1885. — Po pravici zasluži tukajšnja stolnica v oziru čiste gotike posebno odličen prostor med cerkvami enakega sloga. Dičita jo dva veličanska stolpa, sto in sto manjih stolpičev pa se vzdiguje na njuni strani. In vendar vlada v celi stavbi edinstvo, akoravno ima toliko razliko. Temelj jej je bil vložen leta 1275. Kakor sedaj stoji, je bila dovršena leta 1869. Kar velja o stolnici, to moramo reči tudi o cerkveno-glasbenih umotvorih, kateri se razlegajo v ti veličastni hiši božji. Kakor sega monumentalna stavba v starodavne čase nazaj, tako izvirajo tudi skladbe iz zlatega veka glasbene umetnosti. Palestrina († 1594), Orlandus Lassus († 1594), Andrea Gabrieli († 1586), Vittoria († 1608), Hasler († 1612), Allegri († 1652), Pitoni († 1743) — ti očaki na cerkveno-glasbenem polji — našli so po preteklih stoletjih tukaj svoje domovanje kjer se občudujejo in po moči tudi posnemajo njihova dela. Nekoliko krivice dela toraj dr. F. Witt tukajšnjemu cerkvenemu pevskeemu zboru, ker ga stavi za onem v Münster in Mainz še le v tretjo vrsto. Znabiti ima prav v oziru pevskih moči, akoravno poje vsako nedeljo 22 dečkov in 13 možakov. Če pa povdarjamo geslo: „*recurramus ad fontes!*“ tedaj moramo reči da se je tukaj vdomačila klasika, s katero se more ponašati edino Sikstina v Rimu. *) Da je prišel tukajšnji pevski zbor do tako visoke stopnje, se mora zahvaliti možu, kateri je posvetil svoje življenje cerkveni glasbi. Ta mož je dr. Karol Proske. Proske ima zanimivo zgodovino v svojem življenju. Rojen je bil v Gorenji Šleziji leta 1794. Študiral je najprej zdravilstvo ter je bil o Napoleonovem času vojaški zdravnik. Poznejše se čuti poklicanega v duhovski stan, stopi v bogoslovsko semenišče in je po prestanih študijah vže 32 let star v mašnika posvečen. Kmalu potem postane kanonik in

*) Sikstina ali Sikstinova kapela se imenuje vatikanski pevski zbor *a capella* (brez instrumentov). Ime ima po papeži Sikstu IV., kateri jo je ustanovil leta 1473. Prav za prav je bil ustanovljen zbor vže po Gregoriji Velikem, vendar je dosegel obširnejši razvoj še le za Siksta IV. Skozi več let so smeli biti samo mašniki udje tega pevskega zbora.

stolni kapelnik v Regensburgu. Da bi spoznal bolj natanko stare cerkveno-glasbene skladatelje se poda v Rim in stika po arhivih, kjer najde marsikatero vže pozabljeno dragocenost. Po večletnem preiskavanju izdã slednjiã zanimivo delo „Musica divina“. Mettenleiter imenuje to zbirko „monumentales Denkmal der Kirche, für die sie geschaffen; der Meister, von denen sie geschrieben, und des Mannes, von dem sie herausgegeben.“ In ravno Proske je bil glavni vzrok, da se je začelo od tega časa toliko bolj razločevati med cerkvenim in necerkvenim. Po njegovi smrti († 1861) so delovali njegovi nasledniki Schrems, Haberl in sedanji mladi Rauscher kot stolni cerkveni pevovodje v enakem duhu. Izprevideli so vsi, da je voda toliko čistejša, kolikor bližje studenca se zajema. Z drugimi besedami: Kolikor bližje smo v glasbi pri koralu, toliko boljše so skladbe in toliko bolj trdno stojimo na cerkveni podlagi. Proske je pa dal nekako tudi povod, da se je ustanovilo prvo društvo svete Cecilije. Po njegovem izgledu in z njegovim navdušenjem se po prime namreč reforme cerkvene glasbe Proske-jev učenec Franc Ksaverij Witt in postane na cerkveno-glasbenem polji to, kar je bil njegovi patron nejevernikom — apostol. On obudi k življenju „Cecilijino društvo“ za vse nemške dežele. To je bilo povod, da so se začela snovati tudi drugod enaka društva kakor v Pragi, na Dunaji, v Gradcu, Ljubljani itd. Celó v Ameriki je ustanovil vneti profesor Singenberger, ki je obiskoval pred nekaterimi leti tukajšno cerkveno-glasbeno šolo, v prosepah svete glasbe tako društvo, katero je podpirano od mnogih prevzvišenih škofov in je zato tudi v najlepšem cvetju. In komu ni znano, da je ustanovljena tudi v Rimu „schola gregoriana“ z enakimi nameni!

Sicer ima pa Witt mnogo nasprotnikov kakor vsak reformator. Posebno tukaj mu jih ne manjka. Podtikajo mu sebične namene, češ, da si prisvojuje nezmotljivost v nazorih. Drugi pravijo, da nima več originalnih misli v komponiranju, katero naj opusti nekoliko časa. Tretji ga dolžijo, da se povzdiguje nad izgledne skladatelje 16. stoletja, kakor da bi si prisojeval večjo popolnost. Dobro, da ima dva lista, v katerih more zagovarjati svoje stališče!

Jož. Lavtžar.

— **Z Goriškega.** — Namesto posebnega sporočila o poduku, ki ga je tukajšno „Cec. društvo“ dné 1., 2. in 3. sept. orglavcem in cerkv. pevcem v goriškem semenišči priredilo, Vam pošljem list „Soče“, da, ako Vam drago, iz njega v „Cerkv. Gl.“ ponatisnite popis onega zborovanja. Saj bode menda tudi dobro. (Gotovo, dasi tudi nekoliko pozno; prelepa Vam hvala! Vr.) Dopis „Soči“ se tako-le glasi:

Vže pred osmo uro začnó se poslušalci zbirati v neki šoli centralnega semenišča. Navzoči so bili gg. učitelji, organisti in pevci iz Goriškega, Cerklanskega, Tominskega, vseh okoli trideset oseb, le iz Kanalskega, Koboridskega in Bolškega ni bilo nobenega. Morda je tem gospodom pot bila predolga, a ker se je celo organist iz Vojškega, ki je bolj oddaljen kakor prvi, poduka udeležil, tiči morda vzrok kje drugod. Točno ob 8. uri pozdravi nas z jedernatimi besedami čast. gosp. Dr. Sedej. Na to začne omenjeni gospod razlagati zgodovino cerkvene glasbe tako umevno in razločno, kakor je le profesorjem lastno. Drugo uro nastopi čast. gosp. Kokošar, govoreč prav po domače sê zdravim humorjem, razlaga, kakó je treba nebeški dar glasu gojiti in varovati ter dokaže, kakó se najlože priuči vže mladino petju po takozvani številkini metodi.

„Kričanje iz šole,“ reče g. govornik, „da pride petje notri, kričanje iz cerkve, da bo imelo prostor petje.“ Potem našteva napake pri petji, katere se morajo opustiti itd. Tudi ta gospod je bil kos svoji nalogi, ter pokazal, da je spreten učenik petja in praktičen odgojevalec mladine. Ob 10. uri bilo je pol ure odmora, da sta se med tem duh in teló odpočila. O polu enajste nastopi g. D. Fajgelj in govori o harmoniji in sicer o intervalih, o troglasu in njega legah, kar je vsakemu organistu treba na pamet znati, ako hoče nositi to imé. Kakošne muzikalne zmožnosti da ima ta gospod, ve vže vsak, kdo se le količkaj z njegovimi sklabami ukvarja. Menim da imamo malo tacih veččakov gledé harmonije in kontrapunkta na Primorskem.

Le prehitro je minil čas, tako da smo ugibali, ali niso tisti dan goriški cerkovniki poldan prezgodaj zvonili. Popoludne ob 3. se zopet zberemo k poduku. Zopet na-

daljnje prvo uro č. g. Dr. Sedej, govoreč o koralu, o onem ubogem, razupitem koralu, katerega muzikalno veljavo in lepoto je omenjeni gospod teoretično in praktično jasno dokazal. Drugo uro je govoril g. D. Fajgelj o napravi novih orgel ter dal prav praktične migljaje. Tretjo uro nastopi čast. g. A. Harmel, župnik v Šebreljah. Č. g. župnik jame govoriti o dirigovanji pri petji, o lastnostih pevovodje in o intonaciji pesmi. H koncu smo še za poskušnjo zapeli *Kyrie* in *Gloria* iz g. Fajgeljnovne troglasne maše. Kak umetnik da je g. župnik v glasbi, zlasti v dirigovanji, ve le oni, kateri je vže imel priliko ž njim občevati, a še posebno njegov šebreljski kor slišati. Podučevali so zgorej omenjeni čast. gg. tudi drugi dan po napovedanem učnem redu, ki je bil na sobinih vratih prabit. Samo g. D. Fajgelj je bolj o harmoniji govoril, kakor o sestavi orgel, ker v celi Gorici ni mogel najti po najnovejšem sistemu sestavljenih orgel, katere bi nam pokazal. Število poslušalcev se je bilo pomnožilo na 38. Ko so pa tretje jutro nekateri poslušalci bili željo izrazili, da bi zarad silnega dela in zarad lepe priložnosti (bil je namreč četrtek), radi domov odrinili, so čč. gg. učitelji sklenili, da se poduk tretji dan o poludne konča. Preden smo se razšli, so čč. gg. izražali poslušalcem svojo zadovoljnost. Č. g. župnik H. je pa v sklepnem govoru še to dostavil: „Cecilijanstvo ima vže od nekdanj hude boje s silovitimi nasprotniki, a vkljub vsem tem silnim navalom, se ono lepo razcvita in z božjo pomočjo se bo pri nas, kakor se jaz nadejam, v 10 letih popolnoma razvilo.“ Volčanski organist, starosta izmed poslušalcev, se h koncu v imenu vseh poslušalcev, gg. učiteljem zahvali za njih požrtvovalnost in trud, ter obljubi, da se hočejo poslušalci po njih naukih ravnati. Na to so razdelili spričevala onim, kateri so jih hoteli imeti. Na spričevalih je bilo zabelježno, da se je dotični poduka resnično udeležil. H koncu dostavim še, da sl. ceciljanski odbor boljšega ukreniti ni mogel, kakor da je napravil letos pudučevalni tečaj, kajti človeku ne zadostuje le to, kar čita v knjigah, marveč potrebuje praktičnega poduka, žive besede.

Da bode poduk ta obrodil mnogobrojni sad, namreč večje navdušenje za pravo cerkveno petje, prepričanje o resničnosti ceciljanske ideje, ne dvomimo. Sicer pa blagoslov od zgora.

Iz Ljub. okolice, dné 20. dec. — Prav umesten se mi zdi predlog g. Vavken-a gledé popravljajna in uglaševanja orgel v 7. štv. l. tečaja cenjenega „Cerkv. Gl.“, kateremu je tudi v tem obziru skušeni orglavec in vodja g. B. v 10. štv. „Cerkv. Gl.“ lanskega letnika pritr dil. Heros cerkvene glasbe, g. dr. Fr. Witt piše v svojem listu „Mus. sacra“ l. 1880. o tej zadevi ocenjevaje O. W. 14. zv. „Geschichte d. Orgel u. Orgelbaukunst“ med drugim tako-le: „Nur grenzenlose Unwissenheit oder Gewissenlosigkeit hat so vjele unserer Orgelbauten resp. Stümpereien passiren lassen können. Möchten die Rathgeber unserer Ordinarate aus demselben lernen, in welch unerhörter Weise sie sich durch solche Zeugnisse düpiren lassen, wie viel Hunderttausende von Kirchengut etc. sie hinauswerfen, indem sie trotz fortgesetzter Warnungen vom alten Schlendrian nicht ablassen.“ A kako pri nas? — Naše stare, 17 spremenov imajoče orgle izročile so se v popravo — mizarju! Razume se, da ta nima o sestavi, konstrukciji in tehniki orgel nikakoršnega pojma, isto tako ne o petji in glasbi, ker se tega ni nikdar učil. Trudil se je s popravo, ali bolje rečeno s kaženjem orgel nad šest tednov, služil za to 33 gld., a orgle so še slabše, kakor so bile poprej. Človek res ne vé, ali bi se bolj čudil lahkomišelnosti cerkvenega predstojništva, ali predrznosti mizarjevi!

Razne reči.

— „Cyrill“, organ Obecné Jednoty Cyrillské je prinesel v svoji zadnji številki l. 1885. ves govor našega premilostnega pokrovitelja, prevzv. knezoškofa g. dr. Jakoba Missia, o priliki zborovanja „Cec. društva“ dné 22. okt., ter pravi, da ta govor (zoper katerega so se pri nas vzdignili nekaki „pismouki“), „výborné označuje důležitost a po-

trebu reformy kostelni hudby a hodí se i našim poměrům“. Radujemo se nad to izjavo tim bolj, ker prav naši nasprotniki kaj radi povdarjajo naših bratov Čehov domoljubje in napredek v vednosti, umestnosti in socialnem življenji. Kako da bi v cerkveno-glasbenem obziru njih sodba nič ne veljala?! Poznanska „Muzyka kościelna“ pa v II. št. l. 1885. naravnost zavrača grde, ter neslane napade domačih peres na prem. knezoškofa, „który jest patryota słowenskim“, a tudi kotoliški škof. — Nij naš namen s temi vrsticami braniti našega prevzvišenega gospoda knezoškofa, ker kot pokrovitelj „Cecilijinega društva“ nikakor ne potrebujejo brambe svojih varovancev; vendar pa si štejemo v sveto dolžnost, da v „Cerkv. Gl.“, kot glasilu „Cec. društva“ za ljub. škofijo, v imenu vsih cecilijancev odločno izjavimo najtesnejšo zvezo s svojim mil. pokroviteljem, da jako obžalujemo in obsojamo napade na-nj, ter ne sprejmemo onih dvomljivih komplimentov, s katerimi bi naši nasprotniki „slovenske Cecilijance“ radi kadili, omamili in ločili od njihovega škofa, češ, da smo drugačnih misli, kakor on. Stojimo in stali bomo se s svojim prem. knezoškofom, ter bomo po pravilih „Cec. društva“ z vsemi moči delali na to, da se služba božja vrši po določilih sv. cerkve, katera edina ima tu govoriti.

— Ista „Muzyka kościelna“ je v 12. šte. 1885. prinesla novico, da je našim bralcem dobro znani predsednik italijanskega Cecil. društva, podknjižničar „Ambrozijane“ v Milanu, preč. gosp. G. Amelli, vstopil v benediktinski red na Monte-Cassino. Kdor pozna neumorno delavnost novega sina sv. Benedikta, mora čestitati k tej pridobitvi njegovega redu, kakor tudi cerkvi na Laškem sploh, kjer bode mogel kot redovnik več storiti za zboljšanje cerkv. glasbe, kakor pa v Milanu, kjer mu je večkrat spodletelo.

— „Cerkvena priloga“ k 49. št. „Slov. Gospodarja“ je jela prinašati jako dober članek pod naslovom „Kratka in lahka pevska šola za Cecilijo“. Kaj da namerava ta članek, pové g. pisatelj koncem uvoda tako-le: „Premnogo ljudi ima Cecilijo, ki bi radi peli, pa ne vedó, kako početi. Beri prav pazljivo naslednje vrste, ter poprašaj večšaka, česar ne razumeš. Pojdi tudi v mesto, pa si kupi za 30 kr. piščalko za dva tona a, c (Stimpfpeife). Ako znaš le škalo peti, si zamoreš s to piščalko toliko pomoči, da boš mogel po notah peti“. — Dobro!

— Gosp. kapelnik J. Böhm, (Wien I. Franziskanerplatz 5.) ponuja dva harmonija na prodaj; in sicer: a) velik pedal-harmonij (firma Peloubet v Nov. Yorku) z 2 manualoma, popolnim pedalom in 12 registri, ter pedalnim in manualnim sklepom — za 600 gl. a. v. b) harmonij (firma Kunze) z 12 registri in premičnim strojem za transponovanje (s katerim si igralec visokost tona postavi, kakor mu ljubo); cena 200 gl. a. v.

Listnica uredništva prilog. — G. C. v L.: Skladba „Omnes de Saba“ prišla je prvič uže prepozno, drugič ne sme taka na svetlo; čudna harmonija v 3. taktu; ritmus večkrat se ponavljajoči, slaba deklamacija „et laudem, annuntiantes, orta est, muneribus“ itd., to vse se mora prej popraviti. Gledé „Tantum ergo“ se nikdar ne damo prisiliti z izprošeno kritiko, plagijat h kakšni številki „Cecilije“ ne damo v „Cerkv. Gl.“; tudi brez tega je 1. sopran previsok, v 4 taktih visoki „as“, v dveh še k temu na dva razna zloga! — G. B. v Lj.: V „Tantum ergo“ moti neprijetno „Praestet fides“. Pesen „O Jezus, božji Sin“ je najboljša; po priložnosti. V pesni „O Jezus, sladka mana“ je malo novega; Marijina pesen, ker ni posebne vrednosti, je nepotrebna z ozirom na „Cecilija“. „Vsi svetniki“, kakor marsikatera pesnica te vrste, se pač more v manuskriptu peti, za tisk pa moramo v 9. letu delovanja uže kaj boljšega preskrbeti. — G. H. v L.: Za letos je prišel motet v *Es-duru* prepozno, priloga je bila uže v tisku; pa ne dajajte basu in tenoru toliko visokih lež! Drugi motet je za predelati; precej v začetku taka nagla modulacija iz *C-mol* v *E-dur*! — G. L. v —: Za take skladbe imamo premalo prostora; kot zgled bode enkrat pozneje zopet mogoče.

 Današnje (I.) številko pošljemo vsim č. gg. dosedanjim naročnikom, ker se nadejamo, da nam bodejo tudi l. 1886. še zvesti ostali. — Ako bi pa kdo proti naši nadi ne hotel dalje „Cerkv. Glasbenik-a“ prejemati, ga vljudno prosimo, naj na naš napis zapiše: „r e t o u r“ ter list na pošto nazaj dá. Pismenke ali marke nij treba prilepovati.

Opravništvo „Cerkv. Gl.-a“.

Pridana je listu 1. šte. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janex Gnjezdá. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.